

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 28. januar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 28. januara 2011. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

POVJERLJIVO

ODLUKA O OBILASKU MJESTA DOGAĐAJA

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) donosi *proprio motu* ovu odluku u vezi s obilaskom mjesta događaja u Sarajevu, Bosna i Hercegovina (dalje u tekstu: BiH).

I. Kontekst i argumentacija

1. Tokom pretresa održanog 28. septembra 2010. godine, optuženi je pokrenuo pitanje eventualnog odlaska Vijeća na mjesto događaja radi obilaska lokacija u Sarajevu koje su relevantne za Optužnicu.¹ Vijeće je pozvalo strane u postupku da dostave pismene podneske u kojima će predložiti lokacije, plan putovanja, vrijeme i učesnike.²

2. Dana 6. oktobra 2010. godine, optuženi je dostavio podnesak u kojem je izjavio da smatra da bi obilazak mjesta događaja bio koristan za Vijeće. Optuženi je dalje naveo da može dostaviti spisak relevantnih lokacija za Sarajevo, ali da trenutno nije u poziciji da navede lokacije za dio predmeta koji se odnosi na opštine i Srebrenicu. Pored toga, optuženi je zatražio da učestvuje u svim eventualnim obilascima mjesta događaja od strane Vijeća.³

3. Dana 7. oktobra 2010. godine, Tužilaštvo je dostavilo podnesak u kojem je navelo da u ovoj fazi ne traži obilazak mjesta događaja.⁴ Tužilaštvo je izjavilo da nije mogućnosti da ocijeni koje bi lokacije valjalo obići u vezi s Optužnicom u cjelini, jer je optuženi tek tokom unakrsnog ispitivanja postepeno počeo otkrivati svoj stav po pitanju svake od optužbi kojima se tereti.⁵

¹ Pretres, T. 7073 (28. septembar 2010. godine).

² Pretres, T. 7076-7077 (28. septembar 2010. godine) (djelimično zatvorena sjednica).

³ Podnesak u vezi s obilaskom mjesta događaja, povjerljivo, 6. oktobar 2010. godine, par. 3-4.

⁴ Podnesak tužilaštva u vezi s obilaskom mjesta događaja, povjerljivo, 7. oktobar 2010. godine, par. 1.

⁵ Podnesak tužilaštva u vezi s obilaskom mjesta događaja, povjerljivo, 7. oktobar 2010. godine, par. 2.

4. Tokom pretresa od 14. oktobra 2010. godine, predsjedavajući sudija je napomenuo da bi Vijeće, iako trenutno ne rješava zahtjev za obilazak mjesta događaja, imalo koristi od obilaska određenih lokacija u Sarajevu i okolini, te da razmišlja o tome.⁶

5. Dana 15. novembra 2010. godine, Vijeće je izdalo povjerljivi "Nalog o podnescima za obilazak mjesta događaja" (dalje u tekstu: Prvi nalog), u kojem je ponovno istaklo da bi mu bilo korisno da obiđe određene lokacije u Sarajevu i okolini, koje su relevantne za zločine navedene u Optužnici. Vijeće je preciziralo da bi bilo idealno da se taj obilazak obavi u proljeće 2011. godine i da nije ni potrebno ni primjereno da i sam optuženi učestvuje u obilasku.⁷ Vijeće je potom naložilo stranama u postupku da do 16. decembra 2010. godine dostave podneske o svim relevantnim pitanjima, uključujući plan putovanja i učesnike.⁸

6. Optuženi je 13. decembra 2010. godine dostavio povjerljivi "Drugi podnesak u vezi s obilaskom mjesta događaja" (dalje u tekstu: Drugi podnesak optuženog) u kojem je zatražio od Vijeća da ponovo razmotri Prvi nalog u vezi s tim što je zaključilo da nije potrebno ni primjereno da sam optuženi učestvuje u obilasku.⁹ Alternativno, ukoliko Vijeće odluči da odbije optuženom da učestvuje u obilasku mjesta događaja, on traži da u njegovo ime s Vijećem ode njegov pravni saradnik g. Marko Sladojević.¹⁰ Optuženi dalje traži da svi podnesci vezani za obilazak mjesta događaja budu javni, osim kad je riječ o konačnim pripremama i samom datumu obilaska.¹¹ U Dodatku A Drugom podnesku optuženog, on je priložio spisak od 65 predloženih lokacija koje treba obići u Sarajevu i okolini.

7. Tužilaštvo je 14. decembra 2010. godine dostavilo povjerljivi "Drugi podnesak tužilaštva u vezi s obilaskom mjesta događaja" (dalje u tekstu: Drugi podnesak tužilaštva). Tužilaštvo predlaže da se istražitelj g. Barry Hogan pridruži Vijeću u ime tužilaštva.¹² Tužilaštvo dalje predlaže da g. Hogan, na osnovu svog poznavanja Sarajeva i

⁶ Pretres, T. 7959 (14. oktobar 2010. godine) (djelimično zatvorena sjednica).

⁷ Prvi nalog, par. 5-6.

⁸ Prvi nalog, par. 11.

⁹ Drugi podnesak optuženog, par. 2.

¹⁰ Drugi podnesak optuženog, par. 3.

¹¹ Drugi podnesak optuženog, par. 5.

¹² Drugi podnesak tužilaštva, par. 5.

iskustva u organizovanju obilazaka mjesta događaja, bude neposredno uključen u preliminarne logističke procjene, u saradnji sa službenicima Sekretarijata i odbrane, kako Vijeće bude smatralo primjerenim.¹³ Tužilaštvo takođe napominje da se o posjeti Vijeća obavezno mora voditi detaljna evidencija koja će činiti dio spisa prvostepenog postupka.¹⁴ Naposljetku, tužilaštvo prilaže prijedlog plana putovanja kojim je obuhvaćeno 46 lokacija.

8. Dana 14. januara 2010. godine Sekretarijat je na zahtjev Vijeća¹⁵ podnio povjerljivi "Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) o prisustvu optuženog tokom potencijalnog obilaska mjesta događaja" (dalje u tekstu: Podnesak Sekretarijata) u kojem tvrdi da bi prisustvo optuženog tokom obilaska mjesta događaja ugrozilo bezbjednost svih drugih učesnika, uključujući i samog optuženog.¹⁶ Sekretarijat dalje tvrdi da bi, u takvom slučaju, za sve bezbjednosne i logističke pripreme, neophodne da bi se osigurala bezbjednost optuženog, bila zadužena BiH, koja bi takođe morala izvršiti odgovarajuće pripreme za pritvaranje optuženog u nekom domaćem pritvorskom objektu.¹⁷ Sekretarijat dalje napominje da su druge optužene koji se sami brane na Međunarodnom sudu, tokom obilazaka mjesta događaja predstavljali njihovi pravni saradnici.¹⁸

II. Mjerodavno pravo

A. Obilasci mjesta događaja

9. Pravilo 4 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) predviđa sljedeće: "Sudska vijeća mogu obavljati svoje dužnosti i van sjedišta Međunarodnog suda ako to predsjednik odobri u interesu pravde".

---

¹³ Drugi podnesak tužilaštva, par. 7.

¹⁴ Drugi podnesak tužilaštva, par. 8, gdje se upućuje na predmet *Simon Bikindi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-2001-72-A, Presuda, 18. mart 2010. godine, par. 97.

¹⁵ Vijeće je dostavilo svoj zahtjev 17. decembra 2011. godine putem e-maila jednog od svojih sudskih savjetnika.

¹⁶ Podnesak Sekretarijata, par. 3, 7.

¹⁷ Podnesak Sekretarijata, par. 4.

¹⁸ Podnesak Sekretarijata, par. 6.

B. Preispitivanje

10. Vijeće podsjeća da je Žalbno veijeće ovog Međunarodnog suda propisalo sljedeći pravni standard za preispitivanje odluka: “Veća imaju inherentno diskreciono ovlašćenje da preispituju ranije donete interlokutorne odluke u izuzetnim slučajevima ‘ako se pokaže očigledna greška u rezonovanju ili ako je to potrebno kako bi se sprečila nepravda’”.¹⁹ Stoga je strana u postupku koja podnosi zahtjev dužna da uvjeri vijeće da postoji očigledna greška u rezonovanju ili da postoje posebne okolnosti koje opravdavaju preispitivanje kako bi se sprečila nepravda.²⁰

III. Diskusija

11. U Prvom nalogu Vijeće je konstatovalo da bi mu, ukoliko predsjednik Međunarodnog suda to odobri, obilazak relevantnih lokacija u Sarajevu i okolini bio od pomoći, da svrha tog obilaska ne bi bila da se prikupe dokazi ili saslušavaju argumenti od strana u postupku i da stoga smatra da nije potrebno ni primjereno da optuženi učestvuje u obilasku mjesta događaja.²¹ Dana 21. januara 2011. godine predsjednik Međunarodnog suda je odobrio zahtjev Vijeća da ode u obilazak mjesta događaja u ovom postupku.²²

12. Što se tiče prisustva optuženog tokom obilaska mjestu događaja, Vijeće ne smatra da je u Prvom nalogu napravilo očiglednu grešku u rezonovanju kad je zaključilo da nije ni potrebno ni primjereno da optuženi prisustvuje obilasku mjesta događaja. Vijeće takođe ne smatra da je potrebno ponovo razmatrati Prvi nalog kako bi se spriječila nepravda. Svrha obilaska mjesta događaja jeste da se Vijeću omogući da se upozna s

---

¹⁹ *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, povjerljiva Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005., par. 25, fusnota 40 (gdje se poziva na predmet *Kajelijeli protiv tužioca*, predmet br. ICTR-98-44A-A, Presuda, 23. maj 2005. godine, par. 203-204); v. takođe predmet *Ndindabahizi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-01-71-A, Odluka po Zahtjevu žalioca za preispitivanje odluke od 4. aprila 2006. godine uslijed materijalne greške, 14. juni 2006. godine, par. 2.

²⁰ *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-A, Odluka po zahtjevu odbrane za preispitivanje, 16. juli 2004. godine, str. 2; v. takođe *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Nikolićevom zahtjevu za preispitivanje i Nalog za izdavanje naloga *subpoena duces tecum*, 2. april 2009. godine, str. 2; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka u vezi sa zahtjevima strana u postupku za preispitivanje odluka Vijeća, 26. mart 2009. godine, str. 3.

²¹ Prvi nalog, par. 5-6.

²² Interni memorandum, Zahtjev za odobrenje za obilazak mjesta događaja u predmetu *Karadžić*, 19. januar 2011. godine.

izvjesnim karakterističnim objektima i lokacijama na koje se upućuje u Optužnici, kako bi steklo trodimenzionalnu sliku iz prve ruke o tim lokacijama i o opštoj topografiji i geografiji tog područja. Vijeće je već konstatovalo, te ovom prilikom ponavlja, da tokom ovog obilaska neće biti prikupljan dokazni materijal i da će se od strana u postupku zatražiti da ne iznose nikakve argumente, u skladu s priloženim protokolom. Kao takav, ovaj obilazak mjesta događaja neće predstavljati kršenje prava optuženog da mu se sudi u njegovom prisustvu, predviđeno članom 21(4)(d) Statuta Međunarodnog suda.

13. Što se tiče delegacije, Vijeće takođe prima k znanju to da je tužilaštvo predložilo g. Barryja Hogana. Iako ima u vidu da g. Hogan, po svemu sudeći, poznaje Sarajevo i da je stekao iskustvo pomažući u organizovanju ranijih obilaza mjesta događaja, Vijeće je zabrinuto zbog toga što se g. Hogan trenutno nalazi na spisku svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter. Vijeće stoga smatra da ne bi bilo primjereno da se g. Hogan priključi Vijeću u obilasku mjesta događaja i poziva tužilaštvo da iz svog tima imenuje neku drugu osbu koja dobro poznaje Sarajevo i lokacije u njemu relevantne za Optužnicu. Vijeće takođe primjećuje da je optuženi, za slučaj da mu Vijeće ne odobri da prisustvuje obilasku, odredio g. Marka Sladojevića da se u njegovo ime pridruži Vijeću. Vijeće nema ništa protiv toga da mu se g. Sladojević priključi. Međutim, Vijeće smatra da, radi odgovarajuće nezavisnosti priprema i zbog toga što te pripreme nalažu vezu sa svim uključenim stranama, uključujući Vijeće i vlasti BiH, prvenstvenu odgovornost za pripremu obilaska treba da snosi službenik Sekretarijata, koji će, u skladu s potrebama, biti u vezi sa Vijećem i stranama.

14. Vijeće dalje smatra da je primjereno zatražiti da se Vijeću pridruži predstavnik Odsjeka za organizaciju i podršku rada sudnica Sekretarijata (dalje u tekstu: CMSS) koji će voditi tačnu i detaljnu evidenciju o obilasku mjesta događaja i voditi računa o poštovanju priloženog protokola. U evidenciji će biti navedene pregledane i/ili posjećene lokacije, datum i mjesto pregleda i/ili posjete tih lokacija, kao i sva zapažanja u skladu s paragrafima 3 i 4 priloženog protokola.

15. U Prvom nalogu, Vijeće je podsjetilo strane u postupku da je potrebno čuvati povjerljivost svake diskusije vezane za obilazak mjesta događaja. S obzirom na izuzetno

velike bezbjednosne zahtjeve koje postavlja takav dolazak, Vijeće neće objelodaniti nijedan aspekt priprema za obilazak mjesta događaja. Međutim, po završetku obilaska optuženi može ponovno podnijeti zahtjev za ukidanje povjerljivosti svih podnesaka vezanih za obilazak mjesta događaja.

IV. Dispozitiv

16. Shodno tome, Pretresno vijeće, u skladu s pravilima 4 i 54 Pravilnika, ovim **ODLUČUJE** da će se obilazak mjesta događaja u Sarajevu i okolini u ovom postupku obaviti u maju 2011. godine, datuma koji će Vijeće kasnije odrediti, i **NALAŽE** sljedeće:

- 1) Vijeće će sastaviti precizan plan putovanja, na temelju Dodatka A Prvom nalogu, planova koje predlože strane u postupku i relevantnih pitanja vezanih za bezbjednost i budžet;
- 2) tokom obilaska mjesta događaja Vijeću će se priključiti:
  - a. službenik Sekretarijata;
  - b. predstavnik tužilaštva koji mora biti imenovan do 4. februara 2011. godine;
  - c. g. Marko Sladojević, u ime optuženog;
  - d. dva službenika službe za pravu podršku Vijeća;
  - e. jedan prevodilac;
  - f. predstavnik CMSS-a, čija je uloga ograničena na ulogu opisanu u paragrafu 14 gore u tekstu i paragrafima 4 i 5 priloženog protokola;
  - g. onoliko službenika za bezbednost i vozača koliko je potrebno za delegaciju odovoliko članova;
- 3) strane u postupku će se pridržavati povjerljivog protokola priloženog uz ovu odluku;

- 4) svi podnesci vezani za obilazak lica mjesta ostaće povjerljivi do daljnjeg naloga Vijeća.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 28. januara 2011. godine,
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

POVJERLJIVI DODATAK A
PROTOKOL O POSTUPANJU TOKOM OBILASKA MJESTA DOGAĐAJA

Postupanje tokom obilaska mjesta događaja

- 1) Strane u postupku neće tražiti prihvatanje dokaza;
- 2) strane u postupku neće iznositi argumente;
- 3) na zahtjev sudija, strane u postupku mogu identifikovati geografske lokacije ili njihove karakteristike koje se spominju u Optužnici ili u pretpretresnim podnescima strana;
- 4) na zahtjev sudija, strane u postupku mogu iznositi zapažanja o događajima koji su se navodno odigrali na tim lokacijama, ali samo u mjeri u kojoj se to odnosi na Optužnicu ili njihove pretpretresne podneske;
- 5) strane u postupku neće kontaktirati sa sredstvima javnog informisanja.

Evidencija o obilasku mjesta događaja

- 6) Obilasku mjesta događaja će prisustvovati predstavnik CMSS-a koji će voditi pismenu evidenciju o posjeti, starati se o pridržavanju ovog protokola i po završetku posjete sastaviti zapisnik;
- 7) po završetku posjete i uz odobrenje Vijeća, zapisnik o posjeti iz paragrafa 6 gore biće zaveden.